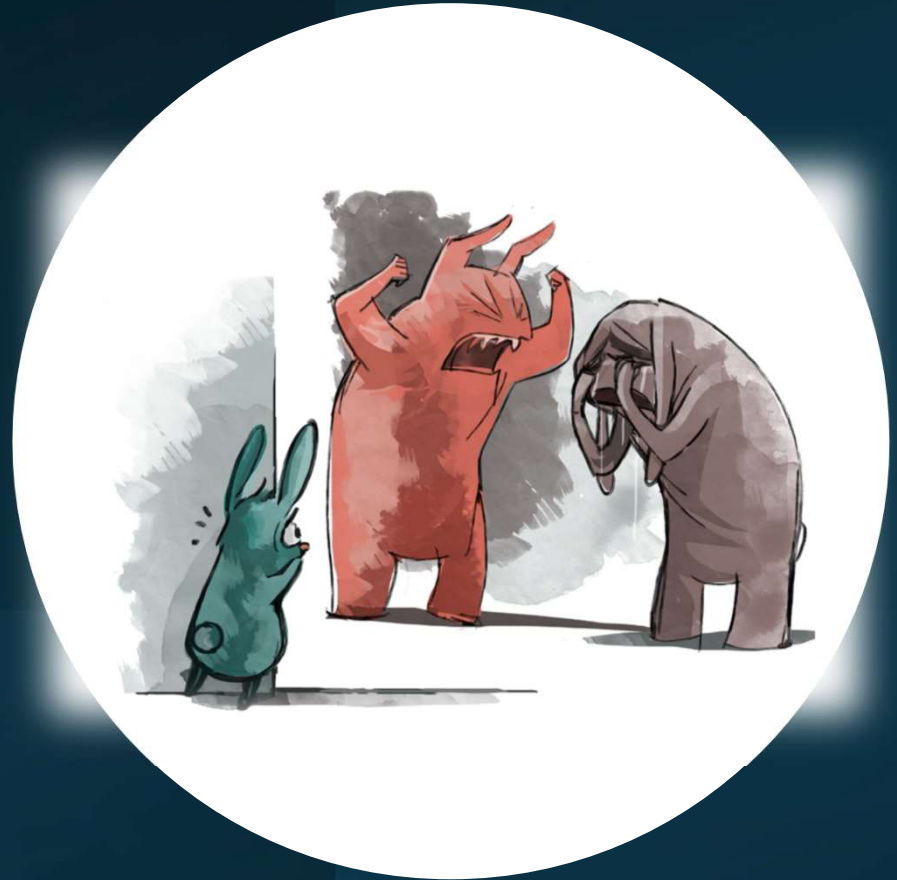

Barna i volden

Soroptimistene 28.10.25

Jannicke Stav,
stipendiat/psykologspesialist

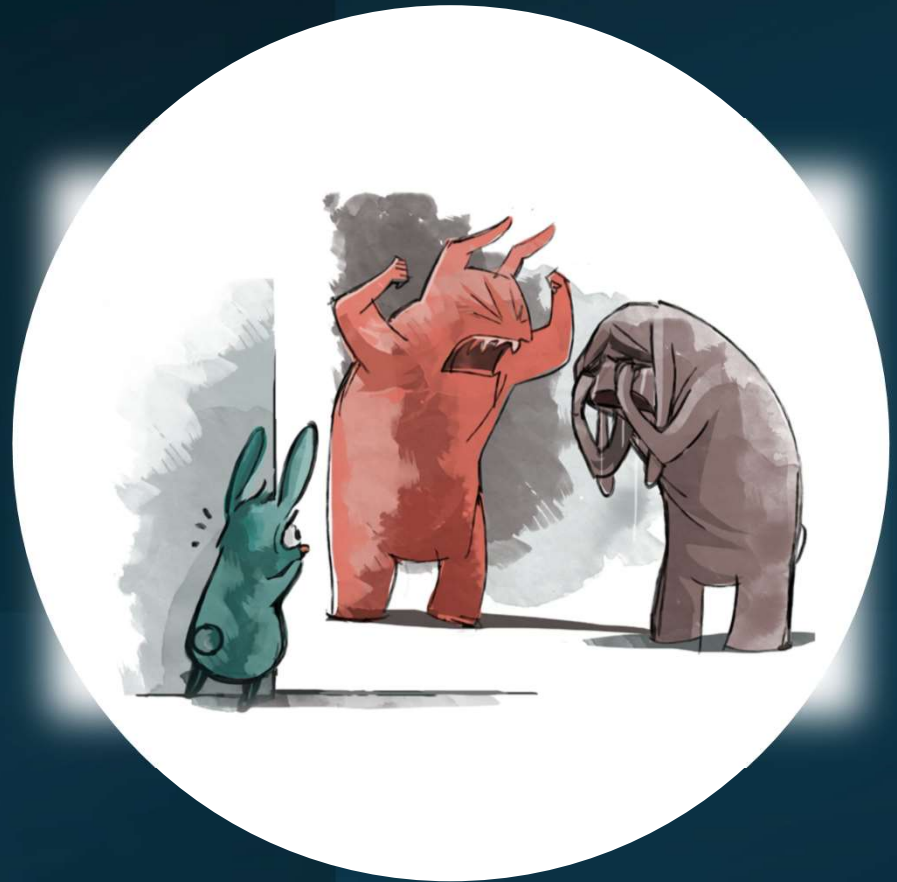

Illustrasjon: Stiftelsen Alternativ til Vold

Foreldretvistsakene og barneloven

«Barn som er eller har vært vitne til vold må få bedre beskyttelse i avgjørelser om samvær og barnefordeling.

Det må gjøres risikoanalyser av ordningen, eller rettslige tiltak for å ivareta barnet og morens interesser, sikkerhet og rett til beskyttelse».

Illustrasjon: Stiftelsen Alternativ til Vold

Statistikk:

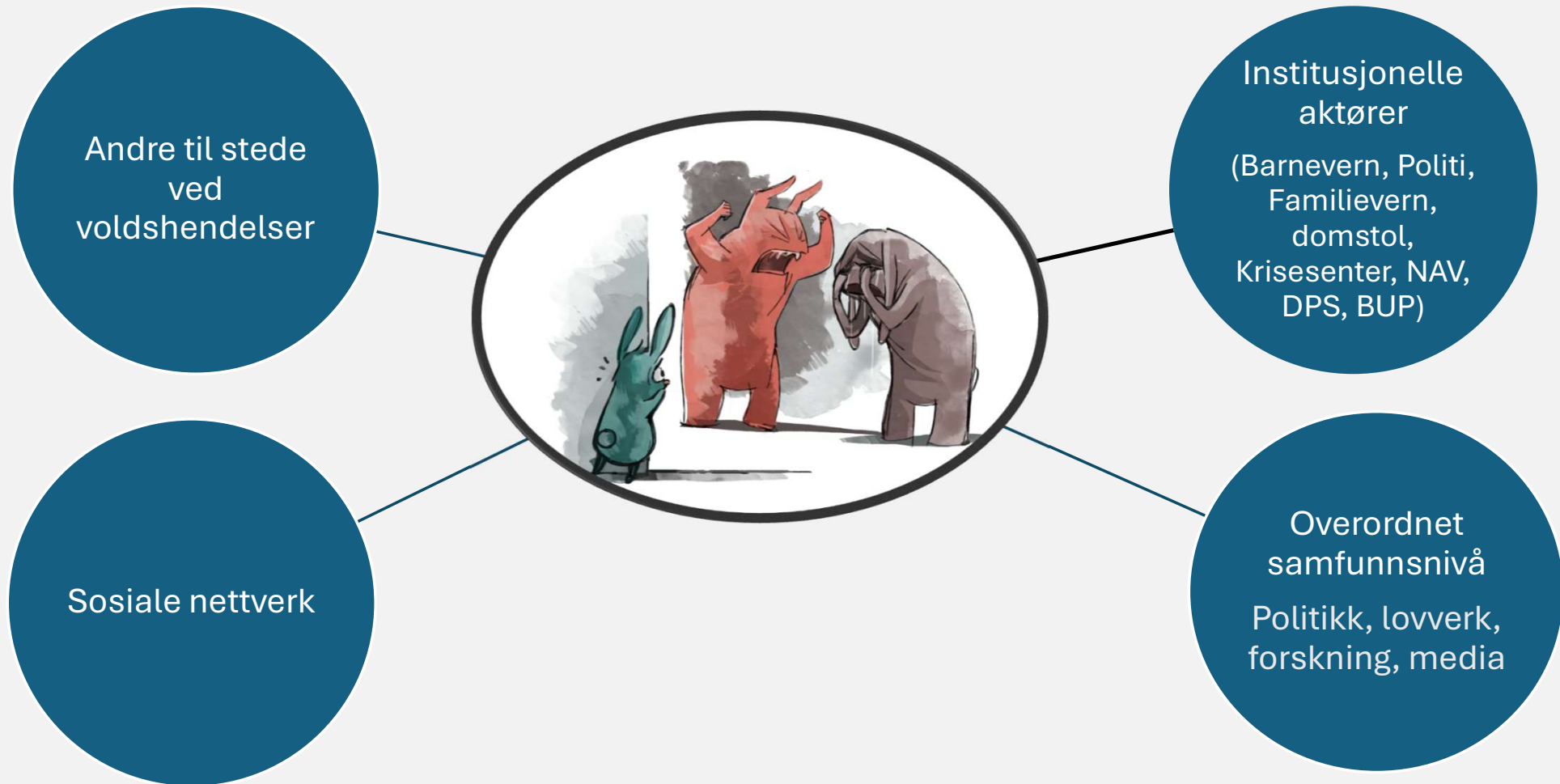
De anmeldte mishandlingssakene

Personoffer for anmeldte lovbrudd, etter type hovedlovbrudd, alder og kjønn. Antall 2022 - 2024

	2022	2023	2024
⚔ Mishandling i nære relasjoner, i alt			
Kvinner 0-19 år	1315	1326	1463
Kvinner 20 år og eldre	1320	1354	1600
Menn 0-19 år	1304	1304	1384
Menn 20 år og eldre	131	147	181

	Personoffer	
	2024	
	⚔ Mishandling i nære relasjoner, i alt	
0-4 år		812
5-9 år		978
10-14 år		665
15-19 år		392
20-24 år		276
25-29 år		307
30-34 år		286
35-39 år		280
40-44 år		214
45-49 år		151
50-54 år		100
55-59 år		56
60-64 år		40
65-69 år		28
70-74 år		17
75-79 år		15
80 år og over		11
Uoppgitt alder		2

Å NAVIGERE I VOLD

Coates, L. & Wade, A. (2015). 'We're in the 21st Century After All': Analysis of Social Responses in Individual Support and Institutional Reform. In Hyden, M., Gadd, D. and Wade, A. (Red.), *Response Based Approaches to the Study of Interpersonal Violence* (p.176-195) Palgrave Macmillan.

Husker små barn?

- De minste er nærmere
- De minste forstår mindre
- De minste er mer avhengig av trygge voksne
- De minste klarer ikke å sette ord på ting
- De minste har en hjerneutvikling i spurtfasen

Vold erfares med hele kroppen. Barn opplever volden samtidig som nervesystemet bygges opp.

→Hva har barnet lært?

Foreldretvistsaker: foreldreansvar, bosted og samvær

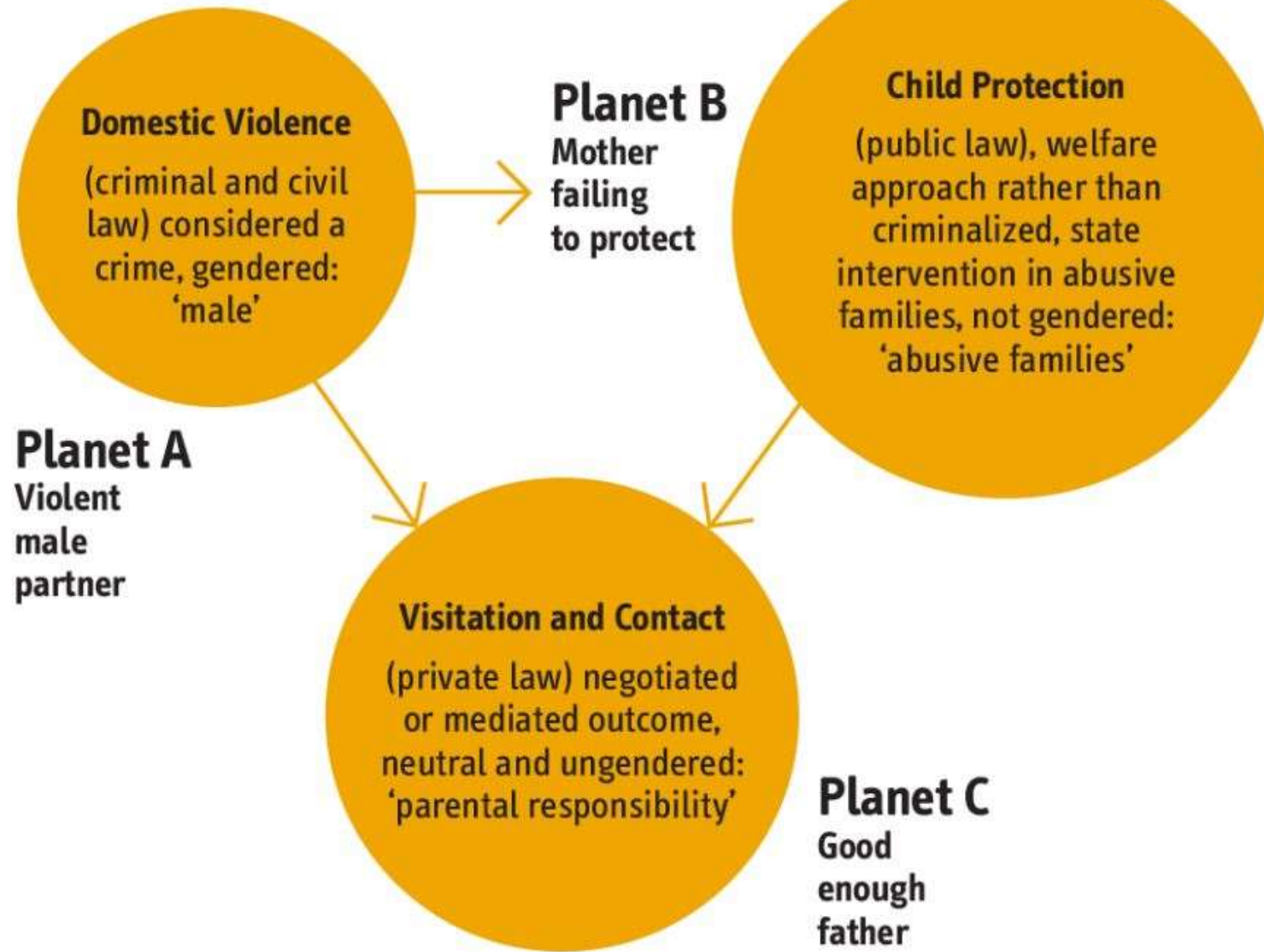
...domstolenes aktiviteter i slike saker skjer så isolert fra forvaltningsapparatet som er opprettet for å bekjempe vold og overgrep rettet mot barn.

Oppedal, M. (2008) Vold og seksuelle overgrep som argument i avgjørelser etter barneloven. Tidskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål 6 (2) s. 107-122.

Systemet er sektorbasert, hvilket fører til man ikke ser saker i sammenheng. Barns rettssikkerhet blir dermed ikke ivaretatt på en tilfredsstillende måte.

Trygghet for alle
Statens opptrappingsplan 2024-2028
(Ny undersøkelseskommisjon)

Figure 8.1: The Three Planets (Hester 2004, p1443)

«The 3-planet model»

Straffelov

Straff og forebygging
Det offentlige skal beskytte
Offentlig påtale

Barnevernlov

Mor tillegges ansvar for å beskytte barnet, eller for å møte sammen med utøver for å jobbe med «konflikten»

Barnelov

God nok forelder
Best mulig samlet foreldrekontakt

Skifteoppgjør, helse, NAV

Rapport som ser på helhet:
"Family Violence —A National Legal Response"

Australian Law Reform Commission 2010

Sverige: Rapport om foreldretvister januar 2022

Den svenske regjeringen bestilte en kartlegging i mai 2021. 800 saker fra alle svenske tingretter ble gjennomgått.

- Informasjon om vold/overgrep i **64% av sakene.**
- Bare i omtrent 20% av dommene anses vold/overgrep å være grundig vurdert
- Risikovurdering mangler
- Vold og overgrep usynliggjøres gjennom begrepsbruk som **samarbeidsvansker/konflikt**
- Domstolen mekler i saker der det foreligger informasjon om alvorlig vold

SVENSK LOVENDRING 1.januar 2025 – markert med rött fjernes

Föräldrabalkens § 2 a

Barnets bästa ska vara avgörande för alla frågor om vårdnad, boende och umgänge.

Vid bedömningen av vad som är bäst för barnet ska det fästas avseende särskilt vid

- risken för att barnet eller någon annan i familjen utsätts för övergrepp eller att barnet olovligen förs bort eller hålls kvar eller annars far illa, och
- barnets behov av en nära och god kontakt med båda föräldrarna.

Høsten 2025:

«Foreldrefremmedgjøring» foreslås forbudt ved lov.

Storbritannia

The Domestic Violence Practice Direction, 2010

Innføring av rammeverk som skal følges i foreldretvistsaker med informasjon om vold, inkludert “fact-finding hearings”.

Krav til domstolen 2017

Retten pålegges å dokumentere sentral informasjon for å vise at bestemmelsene blir fulgt.

The Harm Panel Report, 2020

«Høykonflikt», forståelse av mishandling/coercive control, kontaktpresumsjon med opptrapping, gjentatte søksmål.

Barnett, A. When is 'the end of the road' reached? Observing the presumption of parental involvement through systems theory. *Journal of Social Welfare and Family Law*, 1-21.
<https://doi.org/10.1080/09649069.2024.2414620>

Assessing Risk of Harm to Children and Parents in Private Law Children Cases

Final Report

June 2020

Okt-25: Kommende lovendring

“The Presumption of Parental involvement”

Presumsjonen/Antagelsen om at det er til barnets beste å ha begge foreldre involvert i oppdragelsen.

“The Government considers that repeal of the presumption is an important step in addressing the pro-contact culture”.

Desember 2024: Begrepet ‘foreldrefremmedgjøring’ anses å være skadelig pseudo-vitenskap. Begrepet misbrukes i økende grad i familierettssaker (Guidelines - Family Justice Council)

[Presumption of parental involvement review - GOV.UK](https://www.gov.uk/government/consultations/presumption-of-parental-involvement-review)

Review of the Presumption of Parental Involvement

Final Report

October 2025

Ny barnelov Norge 2024/2025

«Departementet påpeker at vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner er et komplekst felt, som krever tverrfaglig tilnærming».

- Kontaktpresumsjon består
- Vektlegging av samarbeid

F.eks. endres formålet med mekling fra at målet er å komme frem til en skriftlig avtale, til at foreldrene skal få informasjon og hjelp til videre samarbeid.

- Delt daglig myndighet

Viktige avgjørelser om barnets dagligliv skal tas i fellesskap.

Mars 2025: Vedtak om at det skal gjøres gjennomgang av norske foreldretvistsaker etter svensk modell.

Det bør utredes om barnelovas regler om samvær i tilstrekkelig grad ivaretar hensynet til å beskytte voldsutsatt forelder. En slik utredning kan ikke gjøres uten å vurdere barns stilling i disse sakene.

Det ligger utenfor utvalgets mandat å foreslå tiltak som omhandler barns situasjon i forbindelse med samvær med voldsutøvende forelder. Det er likevel åpenbart at slike situasjoner er svært belastende for barn, og at dette temaet bør være gjenstand for en egen utredning.

(NOU 2020: 17 Varslede drap)

NOU

Norges offentlige utredninger 2020: 17

Varslede drap?

Partnerdrapsutvalgets utredning

Norge: utvalgte lovforarbeider

«Det forutsettes videre at det ikke skal fastsettes samvær mot barnets vilje, heller ikke med tilsyn, før barnets og familiens situasjon er tilstrekkelig belyst»

Innst. 374 L (2012–2013) Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om endringer i barnelova (barneperspektivet i foreldretvister)

Ved vurderingen kan følgende moment få betydning

- Foreldrenes atferd innbyrdes og overfor barnet
- Graden av voldeligheten
- Alvoret av virkningene for barnet
- Evne til å erkjenne atferden
- Anerkjennelse av behovet for endringer
- Villigheten til reelt å anstrenge seg for å gjøre noe med det
- Hvorvidt barnet trenger tid til å komme seg over traumet

Ot.prp. nr. 103 (2004-2005)

Norge

Flere gjennomganger viser høy forekomst av vold, rus, psykiske vansker og omsorgssvikt i norske foreldretvistsaker (Katrín Koch, Kristin Skjørten, Oslo tingrett, Torvik & Andenæs).

«Skjørten mener at retten presenterer en alternativ forståelse av vold og overgrep med tanke på at voldsutøvelse kan virke negativt inn på foreldres omsorgsevne. I rettens forståelse oppfattes vold som relasjonsbetinget, rusbetinget eller som enkelthendelser av mindre alvorlig karakter.

Disse diskusjonene og beslutningene i lagmannsretten synes å skje uten at det foreligger noen faglige vurderinger basert på kunnskap om vold i være relasjoner».

Prop. 85 L (2012–2013) **Endringer i barnelova (barneperspektivet i foreldretvister)**

- Anses vold å være «noe mellom de voksne», en del av «parforholdet», eller beskrives vold i en familiekontekst? Redegjøres det for hvordan volden virket inn på familielivet og barnet?
- Belyses «samlivet», eller overskygger fokuset på «samarbeid» etter brudd?
- Ved motstridende fortellinger, tar retten stilling til omfanget av vold barnet har fått med seg?
- Innhentes og gjengis dokumentasjon fra Politi og barnevern?

Selvsagt vil barn «komme over det».

De har ikke noe valg.

Barn er ikke resiliente.

Barn er formbare.

I prosessen med å «komme over det», svekkes deler av deres sanne følelsesmessige, kognitive og sosiale potensial - noen prosent av deres kapasitet går tapt.

En del av barnet går tapt for alltid.

Bruce Perry et.al. (1995):

Childhood trauma, the Neurobiology of Adaptation, and «Use dependent» development of the brain: How «states» become «traits».

Infant Mental Health Journal, 16 (4), 271-291

